

Андріанов Д. В.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

РОЗВИТОК КОРЕЙСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В ЧАСИ ЯПОНСЬКОЇ КОЛОНІЗАЦІЇ НА ПРИКЛАДІ ТВОРЧОСТІ ХАН ЙОНУНА

У статті досліджується процес розвитку корейської літератури першої половини ХХ століття. Історичні передумови, що вплинули на тематику й виникнення нових жанрів під час японської колонізації Кореї (1910–1945 рр.), є важливим підґрунтям для роботи. Через окупацію території японською владою здійснювалася жорстка заборона на публікацію та поширення корейської патріотичної літератури на території півострова. Відбувалося пригнічення національної ідентичності й політичне переслідування на літературному просторі, що призводило до превенційних дій виконавчої окупаційної влади. Корейська поезія висвітлюється з погляду окупованої території іншою державою разом із владою та цензурою, що прийшла з японською вестернізацією. Корейські поети періоду японського правління повинні були знайти інший спосіб вираження свого протистояння. Любов до нації і країни вони висловлювали за допомогою оспівування пейзажів та історичних постатей своєї батьківщини, а щоб показати ставлення до японської держави й передати тугу за незалежністю, майстри поетичного слова використовували символіку поезії. Хан Йонун як один із провідних поетів узятий як приклад тематики та жанрів поезії, що виникли і впливали своєю ідеєю в цей непростий час на сучасників. Вірш «Мовчання коханої» взято до розгляду як один із найвідоміших творів поета й із глибоким змістом, який був на той час новаторським за своєю стилістикою та жанром. Виконано детальний аналіз вірша за ключовими поняттями в корейській культурі й дослідження героїв для повного розуміння прихованих значень поетики поезії. Символізм Хан Йонуна простежується через буддистські настрої та минуле монаха. Він може згадувати в підтексті Будду або навіть ширший образ – абсолютне буття. Таке різноманіття можливих значень розуміння висловлювань також сприяє важливості глибокого вивчення цієї поезії та метафоричних рядків для відображення духовних і патріотичних почуттів.

Ключові слова: корейська поезія, Корея, вестернізація, модерністська поезія, символізм.

Постановка проблеми. Одним із найважливіших історичних перехідних періодів у корейській літературі є період доби японської колонізації, яка не лише суттєво змінила жанрові особливості поезії, а й відобразила важливі життєві реалії, патріотичну свідомість народу та ідентичність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні дослідження Г. А. Аманової проливають світло на жанрові особливості поезії в період японської окупації, вивчають деталі й передумови написання поезії, біографії та долі поетів. «Антологія корейської поезії (І ст. до н.е. – ХХ ст.)» за загальною редакцією Хо Сунчхоля дає широкий погляд на перекладацьку поезію Кореї українською мовою.

Постановка завдання. Головна мета статті – висвітлити історичні передумови поезії під час японської колонізації (1910–1945 рр.), дослідити жанровість і символізм корейської поезії та виділити їх на прикладі поезії Хан Йонуна.

Виклад основного матеріалу. Період японського правління (1910–1945 рр.) був значущим

для розвитку поезії Кореї у ХХ ст., оскільки її формування зумовлено не тільки особливостями розвитку літературного процесу в країні, а й особливостями соціально-політичної ситуації, що панувала на Корейському півострові на межі ХІХ–ХХ ст.

У 1876 р., відмовившись від політики самоізоляції під тиском Японії, Франції, Англії, США й Росії, корейська держава опинилася у сфері впливу європейської цивілізації, орієнтиром під час визначення напряму подальшого розвитку культури в Кореї були обрані західні ідеали та досвід Японії в їх засвоєнні [4, с. 26].

Після анексії, що сталася в 1910 р., Корея потрапила під контроль Японії. У результаті наступних за цією подією змін у соціально-політичній і культурній сферах дано новий поштовх прискореному розвитку як літератури, так й інших сфер діяльності. Корейське суспільство підпало під вплив процесів вестернізації та модернізації, які торкнулися практично всіх сфер життя корей-

ського народу. У Корею через Японію величезним потоком почала проникати європейська культура й література, країна починає знайомитися з літературними творами найвидатніших поетів і письменників Заходу.

Найчастіше європейська література потрапляла в країни Сходу в оригіналі [4, с. 320]. Багато молодих корейців, зокрема такі відомі корейські поети й письменники, як Лі Квансу, Кім Донін, Йом Сансоп, На Дохян, Кім Соволь, Хан Йонун, а також багато інших виїжджали вчитися в японські університети («Васеда», «Кейо» тощо) на літературні та філософські факультети, де отримували можливість ознайомитися із західноєвропейською, американською й російською літературами. Велика частина корейської молоді, яка навчалася в японських університетах, належала до аристократії, вони першими змогли познайомитися з особливостями культурного життя в Японії. Отже, корейський народ почав знайомство зі світовою культурною спадщиною на території сучасної Японії.

Література, що здебільшого потрапляла в Японію та з якою могли ознайомитися корейські студенти, в майбутньому просвітники, зумовила величезний вплив на становлення сучасної корейської поезії. Такі течії, як романтизм, символізм, натуралізм, реалізм і модернізм, були перенесені на корейський ґрунт, що дало змогу багатьом молодим літераторам знайти нові засоби зображення в поетичному слові, за допомогою яких вони могли передавати світовідчуття людини ХХ ст. [3, с. 6]. Тож у сенсі модернізації в Кореї відбулися в цей час зміни на краще, які не були можливими до цього через внутрішню консервативну політику Кореї, сприяли розвитку літератури та її різних жанрів, художніх засобів, ідей тощо.

Завдяки віршованим творам поетів періоду присутності Японії на території Корейського півострова можна простежити непростий шлях розвитку корейської літератури, зокрема поезії, в першій половині ХХ ст. Існувала політика пригнічення корейської патріотичної літератури, яка підривала авторитет японського правління. Корейські патріоти, які не бажали миритися з окупацією, намагалися знайти можливості друкуватися на території Маньчжурії та Китаю. Вони публікували статті, спрямовані проти японського правління, і намагалися потайки перевезти їх на територію Кореї для розповсюдження. Багато статей і літературних творів, написаних у той період, були опубліковані в періодичних виданнях інших країн (здебільшого Маньчжурії й Китаю),

оскільки тільки в них корейські поети та письменники могли передати своє правдиве ставлення до протекторату Японії.

Японський уряд не дозволяв жодної національно-визвольної діяльності. Газети й журнали перебували під наглядом цензури, всі рукописи піддавалися огляду. Багато з них конфісковані, а їх авторів «викликали до суду» та ув'язнювали. Отже, корейські поети періоду японського правління повинні були знайти інший спосіб вираження свого протистояння. Любов до нації та країни вони висловлювали за допомогою оспівування пейзажів та історичних постатей своєї батьківщини, а щоб показати ставлення до японської держави й передати тугу за незалежністю, майстри поетичного слова використовували символіку поезії [5, с. 164]. Наприклад, Хан Йонун у творі «Мовчання коханої» використовує займенник «вона», називаючи «її» коханою, яка пішла від нього й тепер мовчить, що має символізувати незалежність і любов до рідної країни, яка зараз окупована та розлучена з автором через незалежність власних територій.

З'явилися також ліричні поети, які зазначали колоніальний статус корейського народу і трагедію втрати національного суверенітету у віршах. Серед видатних поетів 1920-х і першої половини 1930-х рр. були Кім Соволь, Кім Йок, Чу Йохан, Лі Санхва та інші. Зокрема, вірш «Квітка азалії», написаний Кім Соволем, і вірш «Мовчання коханої» Хан Йонуна оспівують колоніальне становище корейського народу, вважаються важливими поемами в розвитку сучасної корейської поезії.

Філософська лірика Хан Йонуна (한용운) (1879–1944 рр.), що з'явилася в збірнику «Мовчання коханої» (님의 침묵), відкриває новий етап корейської романтичної поезії. Модерністська поезія та проза з'явилися в Кореї на початку 1930-х рр., коли була досягнута повноцінність і відповідність стилю сучасної літератури заходу. Проте варто пам'ятати, що така література була обличчям вирізнення двох різних художніх способів словотвору, а саме західного та східного.

Хан Йонун – один із найвідоміших корейських поетів ХХ ст., відомий також під псевдонімом Манхе (кор. 만해), громадський діяч супротиву та лідер у боротьбі за незалежність Кореї. Крім того, чернець і реформатор буддизму того періоду, який допоміг створити традицію медитації та метафізичного відображення в сучасній корейській літературі. Хан Йонун був здатен у творчості подати філософську думку буддизму, піднести дух націоналізму, використавши літературні прийоми та власну уяву,

умістивши у віршах ідею протесту й невідкорення в часи окупації Японією, або, навпаки, закликати до примирення, використовуючи метафори та епітети, отже, посівши поважне місце в історії сучасного корейського ліричного твору.

Вірші Хан Йонуна – пісні кохання та мудрості, співаються для страждаючих людей, належність до нації яких загублена. Отже, люди виказують свою громадянську позицію та добиваються сильним і рішучим прагненням воскресіння «коханої», фігури, яка часто наводить на метафоричний зв'язок із долею корейської нації під час колоніального правління. Колекція віршів, що містяться в збірнику «Мовчання коханої», також показують глибину думки, основаної на буддистських принципах.

Вірш Хан Йонуна «Мовчання коханої» опублікований у 1926 р. та прославив поета, який був до цього більше відомий тільки як громадський діяч [5, с. 164]. Вірш – частина однойменної збірки поезії, у якому читачі були вражені знайденою «кількістю і складністю метафор, досі не характерних для традиційної корейської поезії» [7, с. 65]. Поетичний твір був новаторським за своєю стилістикою, тому що містив прихований зміст і значення основного поняття «кохана», що могло позначати одразу декілька понять, які могли зрозуміти тільки читачі, яких хвилювало специфічне питання найбільше.

Мовчання коханої

*Кохана пішла. Ох, кохана пішла,
ти, що я так полюбив.*

*Голубе сяйво гір пробиває той шлях крізь стежинку
в кленовому лісі, тяжко було їй від мене піти.*

*Стара обіцянка, що сяяла мов велика квітка золота,
перетворилась на дрібний холодний попіл, що
роздмухав легкий подих вітереця.*

*І пронизливий спогад про перший поцілунок, що долю
мою змінив, розтанув і вдача моя відлинула.*

*Коханої солодкий голос зробив глухим мене, коханої
чарівний образ зробив сліпим мене.*

*Поки були ми разом, не переймався я, та як зненацька
настала розлука, від горя зайшлося серце моє.*

*Тим не менш, горе розлуки стане марним, не дам
розбитися любові і всю жагу моїх гарячих почуттів,
спрямую на нову надію долі.*

*Ми вірили у не випадковість зустрічі, хвилювались
про можливість розлуки, я вірю,*

що побачимось ще раз завдяки нашій надії.

Ох, ти пішла, але тебе я не відпустив.

*Пісня кохання, що не втримала власної мелодії,
огортає та перетворює все навкруги на любов
до тебе, моя мовчазна кохана.*

Автор: Хан Йонун. Переклад: Д. В. Андріанов.

Система вираження думки у вірші сильно відрізняється від повсякденно вживаних виразів, передачі образів і порядку слів у корейській мові. Поет використовує рими та описи, але також уживає приховані метафори й різні висловлювання у вірші, що надає йому більш глибокого значення.

Висловлювання, які використовуються в поетичному творі, звучать природно, але сенс думки часто дуже відрізняється від прямого значення слів. Автор також використовує унікальний художній спосіб вираження, щоб фраза містила емоційно-патріотичний, піднесений духовний сенс. Через цензуру влади поет використовує парадоксальні фрази та говорить дуже метафорично. Тому тут варто звернути особливу увагу саме на зміст сформульованих парадоксальних за значенням речень.

У першому рядку вірша «Кохана пішла, о кохана пішла, ти, що я так полюбив» поет говорить про кохану, яка пішла від нього. Існує чимало суперечок про те, хто ця сама «кохана», але з урахуванням життя автора і його активної громадської позиції, яка відповідала духу незалежності, це звертання варто розглядати як образ утраченої незалежної «батьківщини», тобто Кореї. Також на доцільність такого припущення вказує остання частина вірша: «Ох, ти пішла, але тебе я не відпустив. / Пісня кохання, що не втримала власної мелодії, огортає та перетворює все навкруги на любов до тебе, моя мовчазна кохана». У цих рядках автор каже: «Ти пішла, але тебе я не відпустив», підкреслюючи так свою патріотичну налаштованість продовжувати залишатися вірним батьківщині.

Проте на перший погляд неможливо пов'язати вислів «ти» з історичним контекстом і загальним положенням держави. Ураховуючи те, що Йонун на той час уже був буддистським монахом, він міг мати на увазі Будду або навіть ширший образ – абсолютне буття. Таке різноманіття можливих значень розуміння висловлювань також сприяють глибокому вивченню цієї поезії та використання метафоричних рядків для відображення духовних і патріотичних почуттів.

Виразом «ти пішла» автор відділяє себе від коханої, виділяючи, що вони більше не разом. Тобто оповідач перебуває в дуже засмученому стані й відчай. Однак із розкриттям ідеї поет долає своє горе й обіцяє вічну любов.

Японська влада принесла в Корею багато болю і страждань. Разом із тим література та поезія набули значних змін, відбувся вплив іноземної літератури. Через гоніння й переслідування, цензуру в літературі та бажання простого народу бути незалежним мистецтво поезії вилилося в нову метафоричну форму у творчості Хан Йонуна. Багатозначність і глибокий підтекст дають змогу уявити читачеві потрібний

образ «нім», котрий може бути оснований одразу на декількох реаліях, а уникання автором уживання роду цього образу тільки розширюють кількість гіпотез. Отже, романтичний підтекст допомагає уявити кохану людину, патріотичний підтекст – тугу за батьківщиною та її незалежністю, біографічний підтекст, ґрунтуючись на біографії автора-ченця, – Будду або щось неможливе й високодуховне, надаючи віршованому твору простору для фантазії читача.

Вірші Хан Йонуна включають багато «нім» або еквівалентних понять. Цей «нім» також не означає, що це новий «я», але в загальному значенні, в тому розумінні, в якому використовується, є досить контрастним.

Хан Йонун оспівує віру в те, що навіть якщо «нім» уже немає, то коли-небудь обов'язково повернеться. Оскільки він вірить у повернення нім, його поезія не описує нескінченний відчай і він зазначає, що колись,

нарешті, подолає печаль і надію. Отже, замість того, щоб зосереджуватися на смутку та розпачі, його вірші співають про силу любові, яка впливає на нього, коли нім повернеться. Ці відмінності можна пояснити багатьма способами, але основною властивістю є різні почуття реальності й історичних подій, що мали два поети.

Висновки і пропозиції. Отже, період японської колонізації в основному позитивно вплинув на розвиток корейської поезії, жанрів і символізму. Модернізм корейської поезії відбувся завдяки вестернізації та популяризації закордонної освіти в корейській творчій молоді. На прикладі Хан Йонуна ми побачили, що корейська література набула особливого жанрового символізму й підтекстів, що відповідали ідеям сучасників і були спрямовані на підтримку незалежного духу народу, який додає літературі гострого політично-соціального аспекту.

Список літератури:

1. Аманова Г. А. Становление современных форм корейской поэзии (конец XIX – середина XX вв.) : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : 10.01.03 «Литература народов стран зарубежья (литературы стран Азии и Африки)». В. : Известия корееведения в Центральной Азии, 2007. 44 с.
2. Антологія корейської поезії (I ст. до н.е. – XX ст.) / за заг. ред.: Хо Сунчхоля ; укладачі : І. Бондаренко, Кім Суквон, Ю. Скрипник. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2019. 804 с.
3. Бреславец Т. И. Литература модернизма в Японии. Владивосток : Дальнаука, 2007. 254 с.
4. Конрад Н. И. К вопросу о литературных связях. Запад и Восток. Москва : Наука, 1972. 18 с.
5. Москаленко Ю. В. Корейская поэзия в период японского правления. *Вестник Челябинского государственного университета*. 2008. № 13. С. 162–169.
6. Солдатова М. В. Становление национальной прозы в Корее в первой четверти XX века. Владивосток : Изд-во Дальневост. ун-та, 2004. 188 с.
7. Солдатова М. В. Современная литература Кореи. Владивосток : Изд-во Дальневост. ун-та, 2003. 284 с.
8. Black Crane. *Anthology of Korean Literature*. New-York : Cornell University Press, 1977. 458 p.

Andrianov D. V. THE DEVELOPMENT OF KOREAN LITERATURE AT THE TIME OF JAPANESE COLONIZATION ON THE EXAMPLE OF POETRY OF HAN YONG-UN

The article examines the development of Korean literature in the first half of the twentieth century. The historical background that influenced the subject matter and the emergence of new genres during the Japanese colonization of Korea (1910–1945) is an important basis for analysis. Due to the occupation of the territory by the Japanese authorities, a strict ban on the publication and distribution of Korean patriotic literature in the peninsula was enforced. There was a suppression of national identity and political persecution, which led to preventive action by the executive occupation power. Korean poetry is covered in text from the perspective of the occupied territory by another state along with the power and censorship that came with Japanese Westernization. Korean poets of Japanese rule had to find another way of expressing their opposition. They expressed love for the nation and country by singing the landscapes and historical figures of their homeland, and in order to show their attitude to the Japanese state and convey their longing for independence. The masters of the poetic word used the symbolism of poetry. Han Yong-un, as one of the leading poets, was taken as an example of the subject matter and genres of poetry that arose and influenced his idea during this difficult time of contemporaries. The poem “The Silence of the Beloved” is considered as one of the most famous works of the poet and with a deep content, which at that time was innovative in its style and genre. A detailed analysis of the poem on key concepts in Korean culture and research on heroes were performed to fully understand the hidden meanings of poetry. Han Yong-un's symbolism is traced to Buddhist sentiment and the past of the monk. He may mention in the implication of the Buddha, or even more widely, the absolute being. Such a variety of possible meanings of expression also contribute to the deep study of this poetry and the use of metaphorical lines to reflect spiritual and patriotic feelings.

Key words: Korean poetry, Korea, westernization, modernist poetry, symbolism.